

कृषि विकास बैंक लि.

खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

पदको विवरण

पद : व्यवसाय सहायक
तह : ५ (पाँच)

सेवा/समूह : प्रशासन / प्रशासन

परीक्षाको किसिम :

(क) : लिखित परीक्षा : २०० पुर्णाङ्ग (ख) : अन्तर्वार्ता : ३० पुर्णाङ्ग

न्यूनतम सैक्षिक योग्यता :

मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट व्यवस्थापन, वाणिज्य वा व्यापार संकाय वा मानविक संकायमा मूल विषय अर्थशास्त्र लिई स्नातक तह उत्तिर्ण भएका तथा कम्प्युटर सम्बन्धी न्यूनतम ३ महिने आधारभूत तालिम हासिल गरेको ।

पाठ्यक्रमको उद्देश्य :

बैंकको व्यवसाय सहायक, सहायकस्तर प्रशासन सेवा, तह-५ पदका लागि निर्धारित कार्य विवरणलाई दृष्टिगत गरी तोकिएको आवश्यक योग्यता पुगेका योग्य उम्मेदवारहरु मध्येबाट कार्यालयको दैनिक कार्य संचालनका लागि बैंकको कार्यक्षेत्र र कार्य प्रकृतिसंग सम्बन्धित निष्केप, कर्जा तथा अन्य बैंकिङ्ग कारोवार संचालनका सान्दर्भिक विषयमा उम्मेदवारको सैद्धान्तिक र व्यवहारिक ज्ञानको परीक्षण गर्नु प्रस्तुत पाठ्यक्रमको उद्देश्य रहेको छ ।

लिखित परीक्षा योजना :

सि.न.	पत्र	विषय	खण्ड	प्रश्न प्रकृति	प्रश्न संख्या	अंक	अंकभार	पूर्णाङ्ग	उत्तीर्णाङ्ग	समय
१	प्रथम पत्र	सामान्य ज्ञान, कानून, तथा बैंकिङ्ग सम्बन्धी	क	वस्तुगत बहुवैकल्पिक	२५	२	५०	१००	४०	२० मिनेट
				छोटो उत्तर	६	५	३०			
			ख	लामो उत्तर	२	१०	२०			१ घण्टा १५ मिनेट
२	द्वितीय पत्र	सेवा सम्बन्धी	क	छोटो उत्तर	६	५	३०	१००	४०	२ घण्टा ३० मिनेट
				लामो उत्तर	२	१०	२०			
			ख	छोटो उत्तर	६	५	३०			
				लामो उत्तर	२	१०	२०			

द्रष्टव्यः

- लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्र नेपाली वा अंग्रेजी दुवै भाषामा सोधिने छ । सबै प्रश्नको उत्तर अनिवार्य हुनेछन् । लिखित परीक्षामा परीक्षार्थीले नेपाली र अंग्रेजी भाषामध्ये कुनै एक वा दुवै माध्यममा उत्तर दिन सक्नेछन् ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरुको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्ग कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत २० प्रतिशत अङ्ग दिइने छैन र अङ्ग कट्टा पनि गरिने छैन ।
- पाठ्यक्रममा भएका यथासम्भव सबै पाठ्यांशका ईकाईहरु समावेस हुनेगरी प्रश्न सोधिने छ ।
- विषयगत प्रश्नको हकमा एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or More parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरु (Short notes) सोधन सकिने छ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मिति भन्दा तीन महिना अगाडि (संशोसन भएका, संशोधन भई हटाईएका, वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा समावेस भएको सम्भन्नु पर्दछ ।
- लिखित परीक्षामा प्रत्येक पत्रको उत्तीर्णाङ्ग न्यूनतम ४०% (प्रतिशत) अङ्ग रहेको र लिखित परीक्षामा सफल भई योग्यताक्रममा छनौटको भएका उम्मेदवारहरु मात्र अन्तर्वार्ता परीक्षामा सम्मिलित हुन पाउने छन् ।
- पाठ्यक्रम स्थानकूल तथा लागि मिति : २०७६/०३/०८

प्रथम-पत्र :

खण्ड - क : सामान्य ज्ञान तथा कानूनी व्यवस्था

वस्तुगत बहुबैकल्पिक

२५ प्रश्न × २ अंक = ५०

- १) नेपालको भौगोलिक, ऐतिहासिक, राजनैतिक, सास्कृतिक, साहित्यिक, धार्मिक, प्रशासनिक, आर्थिक, शैक्षिक, बैज्ञानिक तथा खेलकुद सम्बन्धी जानकारी ।
- २) राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका प्रमुख सम-सामयिक विषय तथा घटनाक्रमहरु बारे सामान्य जानकारी ।
- ३) अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय स्तरका (UN, World Bank, IMF, ADB, SAARC जस्ता) प्रमुख संस्थाहरु बारे जानकारी ।
- ४) नेपालमा सबैधानिक विकासक्रम तथा नेपालको संविधान ।
- ५) बैंकिङ व्यवसायमा प्रयोग हुने बैंकिङ शब्दावलीहरु (Banking Terminology)
- ६) नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ ।
- ७) कम्पनी ऐन, २०६३ ।
- ८) बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ सम्बन्धी जानकारी ।
- ९) बैंकिङ कर्सर तथा सजाय ऐन, २०६४ ।
- १०) सम्पत्ति शुद्धिकरण (मनी लाउन्डरिङ) निवारण ऐन, २०६४ ।
- ११) कृषि विकास बैंक लि. कर्मचारी सेवा विनियमावली, २०६२ ।

खण्ड - ख : आर्थिक तथा बैंकिङ

छोटो उत्तर

६ प्रश्न × ५ अंक = ३०

लामो उत्तर

२ प्रश्न × १० अंक = २०

- १) बैंकिङ अवधारणा : बैंकिङ अवधारणा, विकासक्रम, बैंकका प्रकार तथा कार्यहरु, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा बैंकिङ व्यवसायका आधुनिक सेवा, सुविधाहरु, केन्द्रिय बैंकको स्थापना, महत्व तथा काम, कर्तव्य र अधिकार, नेपालमा बैंकिङ क्षेत्रको वर्गीकरण तथा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार, नेपालमा वाणिज्य बैंकको मुख्य कारोबार क्षेत्र, सम्भावना, अवसर तथा चुनौतीहरु, नेपालको आर्थिक विकासमा बैंकिङ क्षेत्रको भुमिका, महत्व तथा वर्तमान अवस्था, बैंकिङ सेवाहरु निक्षेप सेवा, कर्जा सेवा, विप्रेषण, प्रतितपत्र, बैंक जमानत तथा अन्य सेवाहरु ।
- २) नेपाल राष्ट्र बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन सम्बन्धी जानकारी ।
- ३) संगठन तथा व्यवस्थापन : संगठनको परिभाषा, संगठनात्मक संरचना, संगठनको प्रकार, उद्देश्य, सञ्चार प्रणाली, संगठनात्मक परिवर्तन र विकास, संस्थागत सुशासन सम्बन्धी जानकारी । व्यवस्थापनको परिभाषा, सिद्धान्त तथा महत्व, व्यवस्थापनका कार्यहरु, उत्प्रेरणा, व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको आवश्यकता र महत्व । मानव संसाधन व्यवस्थापनको अवधारणा, महत्व, कर्मचारी छनौट तथा भर्ना, तालीम तथा विकास, कार्य विवरण, कार्य विश्लेषण, पुरस्कार तथा दण्ड सजाय, कार्य सम्पादन मूल्यांकन र वृत्ति विकास योजना ।
- ४) कार्यालय संचालन : चिट्ठीपत्र लेखन, पत्राचार, दर्ता चलानी, फाईलिङ, अनुक्रमणिका, संचार व्यवस्थापन, अभिलेख व्यवस्थापन, टिप्पणी तथा प्रतिवेदनको परिचय र ढांचा, कार्यालय संरचना र सजावट ।
- ५) सुचना प्रविधि : Computer System (Input Device, Output Device), Operating system, Application software, MS office system, Internet, e-mail, Hardware, Networking, Database

management system, Related threats. बैंकिङ्ग क्षेत्रमा Core Banking System (CBS) को आवश्यकता, महत्व, भूमिका, यसको कार्यान्वयन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने विषय तथा सम्भावित जोखिमहरु।

- ६) अर्थशास्त्र : Macro and Micro Economic Concept, Elements, GDP, National Income, Fiscal Policy, Monetary Policy, Interest rate, Inflation, Money market, Capital Market, Government Securities, Globalization, Economic Liberalization & Privatization.
- ७) गणित: Unitary Method, Fraction, Decimal, Simple and Compound Interest, Percentage, Ratio and Proportion, Simple and Weighted Average. Mean, Median, Mode, & Standard Deviation, Triangle, Shapes.
- ८) कृषि विकास बैंक लि.: बैंक को स्थापना, विकासक्रम, कार्यप्रकृति, दूरदृष्टि, ध्येय, उद्देश्य, संगठनात्मक संरचना, कारोबारको अवस्था, वासलातको आकार, विद्यमान सबल एवं दुर्वल पक्षहरु तथा अवसर र चुनौतिहरु। बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कार्यरत कर्मचारीले पालना गर्नुपर्ने आचरण तथा अनुशासन सम्बन्धी जानकारी।

द्वितीय-पत्र : सेवा सम्बन्धी

खण्ड-क : व्यवस्थापन सम्बन्धी

छोटो उत्तर	६ प्रश्न X ५ अंक = ३०
लामो उत्तर	२ प्रश्न X १० अंक = २०

- १) संगठन तथा व्यवस्थापन : संगठन परिचय, संगठनात्मक संरचना, संगठनका प्रकार, उद्देश्य, संगठनात्मक वातावरण, उत्प्रेरणाका तत्व तथा सिद्धान्तहरु, संचार प्रणाली, संगठनात्मक परिवर्तन र विकास, र वित्तीय संस्थागत सुशासन सम्बन्धी जानकारी, व्यवस्थापनको अवधारणा, सिद्धान्त, प्रकार तथा कार्यहरु, नेतृत्व विकास, निर्णय प्रकृया, व्यवस्थापनका नविनतम चुनौतीहरु, व्यवस्थापन सुचना प्रणाली र यसको आवश्यकता, समय व्यवस्थापन, द्वन्द्व व्यवस्थापन, संकट व्यवस्थापन, गुनासो व्यवस्थापन,
- २) कार्यालय संचालन : चिह्निपत्र लेखन, पत्राचार, दर्ता चलानी, फाईलिङ्ग, अनुक्रमणिका, संचार व्यवस्थापन, अभिलेख व्यवस्थापन, कार्यालय संरचना र सजावट, टिप्पणी, आन्तरिक पत्र (मेमो) तथा प्रतिवेदनको अवधारणा, बैंक तथा वित्तीय संस्थामा यसको आवश्यकता तथा महत्व, समावेस हुने मुख्य विषयहरु र लेखन ढाँचा।
- ३) मानव संसाधन व्यवस्थापन : मानव संसाधन व्यवस्थापनको अवधारणा, विकास, उद्देश्य, महत्व, कर्मचारी भर्ना, छनौट, तालीम तथा विकास, कार्य विवरण, कार्य विश्लेषण, उत्प्रेरणा, पुरस्कार तथा दण्ड सजाय, कार्य सम्पादन मूल्यांकन, वृत्ति विकास योजना, कर्मचारीको आचार संहिता, अवकाश तथा सामाजिकीकरण।
- ४) लेखा व्यवस्थापन : Income and Expenditure a/c, Profit & Loss a/c, Depreciation, Reconciliation, Ratio Analysis, Capital Budgeting, Probability, CVP Analysis, Index Calculation, Cost of Capital, Base Rate Calculation.
- ५) बैंकिङ्ग सेवाहरु : Deposit product, Credit product, Letter of credit, Branchless Banking, Any Branch Banking System (ABBS), Mobile Banking, Internet Banking, SWIFT, Draft, ATM, Debit Card, Credit Card, POS, CASBA, Demat Account, Locker, Financial Literacy, Agency Service बारे जानकारी।

- ६) सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, प्रकार, महत्व, सार्वजनिक उत्तरदायित्व तथा जवाफदेहिता ।
- ७) नेपालमा आवधिक विकास योजनाको प्रयास तथा हालसम्मको उपलब्धीहरु तथा चालु आवधिक योजना ।
- ८) मुद्रा तथा पूँजी बजारको अवधारण, उपकरणहरु यसको महत्व, वर्तमान अवस्था, सम्भावना तथा चुनौतिहरु ।

खण्ड - ख : बैंकिङ सम्बन्धी

छोटो उत्तर	$6 \text{ प्रश्न} \times 5 \text{ अंक} = 30$
लामो उत्तर	$2 \text{ प्रश्न} \times 10 \text{ अंक} = 20$

- १) नगद कारोबार, यसको आवश्यकता, महत्व, कारोबारमा ध्यानदिनुपर्ने विषयहरु र सम्भावित जोखिम, कोष व्यवस्थापन, तरलता व्यवस्थापन, श्रोत परीचालन तथा वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी जानकारी ।
- २) निक्षेप सेवाको अवधारणा, प्रकार, श्रोत संकलन, परिचालन तथा व्यवस्थापन । कर्जा विश्लेषण, कर्जा लगानी, कर्जा परियोजना सुपरीवेक्षण, कर्जा वर्गीकरण, कर्जा असुली तथा असल परियोजनाका विशेषताहरु ।
- ३) विप्रेषण, प्रतितपत्र, बैंक जमानत, ट्रेजरी, अन्तर बैंक कारोबारहरुको अवधारणा, यसको महत्व, प्रकार, सम्भावना, मुख्य जोखिक तथा चुनौतीहरु ।
- ४) कोष तथा, ग्रैह कोषमा आधारित व्यवसायको अवधारणा, वर्गीकरण, आवश्यकता, सम्भावना तथा चुनौतीहरु ।
- ५) बैंकिङ व्यवसायमा अन्तर्रित जोखिमको अवधारणा, यसका प्रकार र सोको व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारी ।
- ६) स्थिर सम्पत्तिको आवश्यकता, प्रकार, भौतिक परीक्षण, ह्रासकट्टी तथा यसको व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारी ।
- ७) वित्तीय विवरणको परिभाषा, महत्व, आवश्यकता तथा वित्तीय विवरण विश्लेषण, बैंकिङ व्यवसायको वित्तीय विवरण, यसका प्रमुख तत्वहरु तथा प्रस्तुतीकरण प्रकृया ।
- ८) अन्तरशाखा कारोबारको परिचय, आवश्यकता, महत्व तथा व्यवस्थापन, हिसाब भिडान (Reconciliation) सम्बन्धी जानकारी र यसको आवश्यकता, प्रकार र महत्व ।
- ९) बैंकिङ व्यवसायमा ग्राहकको महत्व, ग्राहक पहिचान, मूल्याङ्कन तथा ग्राहक सम्बन्ध व्यवस्थापन, बैंकिङ सेवाहरुको बजार पहिचान, बजार विश्लेषण, बजारीकरणका औजार तथा रणनीतिहरु ।
- १०) Basel, IFRS, NFRS, FATF, Banking Fraud, KYC, AML/CFT सम्बन्धी जानकारी ।
- ११) बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कार्यरत कर्मचारीले पालना गर्नुपर्ने आचरण तथा अनुशासन सम्बन्धी जानकारी ।
- १२) कृषि विकास बैंक लि.को स्थापना, विकासक्रम, कार्यप्रकृति, दूरदृष्टि, ध्येय, उद्देश्य, संगठनात्मक संरचना, वासलातको आकार, कारोबारको अवस्था, विद्यमान सबल एवं दर्वल पक्षहरु तथा अवसर र चुनौतिहरु ।
- १३) नेपालको आर्थिक (कृषि, ग्रामीण तथा बैंकिंग) क्षेत्रको विकासमा कृषि विकास बैंक लि.ले गरेको योगदान तथा भूमिका ।
- १४) संस्थागत सुशासन एवं बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कार्यरत कर्मचारीले पालना गर्नुपर्ने आचरण तथा अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्थाको जानकारी ।
- १५) कृषि विकास बैंक लि.को विद्यमान कारोबारको अवस्था, वित्तीय विवरण, सबल एवं दर्वल पक्षहरु तथा अवसर र चुनौतिहरु ।

